

Krizanteme presadite v cvetlične lončke ter jih prenesite v sobo na okno. Upam, da ste posadile v lončke tudi druge cvetlice, kakor: naglje, vijolice, spominčice, zimske levkoje in zlati šeboj. V zadnji številki »Vrtca« sem vam to toplo priporočal.

Ko zaslutite slano, pokrijte dalije čez noč s plahtami in vrečami. S tem jim podaljšate življenje, da vas bodo še naprej razveseljevale. Ko pa jih slana končno pomori, odrežite stebila 10 cm nad zemljo, izkoplajte gomolje in jih posušite na soncu. Odstranite nato še zemljo in jih shranite v kleti. Ako še niste izkopal čebulic mečkov ali gladijol, gomoljastih begonij in korenik kan, storite to sedaj. Izpraznjene gredice pognojite in prekopljite, a zemljo pustite v grudah, da bolj premrzne.

Fuksije, pelargonije, lavor, oleander in druge lončnice umaknite pred slano z vrta ter jih prenesite v hladen, zračen in svetel prostor. Pozimi jih ne smete preobilno zalivati, ampak le toliko, da ostanejo žive.

Nizke vrtnice prisujemo kasneje, v novembru. Ako se nam pa ponuja v tem mesecu sneg, porežite visokim vrtnicam vezi, da jim sneg ne polomi kron. Zdaj tudi posajamo šipek, ki ga imamo za podlago vrtnicam. Prihodnje leto ga boste že lahko cepile.

Janko Sicherl

Peter pravi, da bo pilot

Peter Kobilica je v šoli vedno pravil, da bo pilot (krmar v letalu). Skakal je po razredu res kot kobilica. Tudi pri telovadbi je pokazal Peter, da je uren kot veter. Za učenje pa ni bil preveč vnet. Jezik je imel sicer zelo dolg (teta je trdila, da meri vsaj pol metra), a pri jezikovnem pouku se je izkazalo, da to ni res. Po razredu je metal večkrat papirnate puščice v součence. Nekoč je priletel papirnat aeroplan celo na mizo gospoda profesorja. No, pa to še ni bilo najhujše. »Vojni letalec meče tudi bombe. In če delajo to Japonci zares, zakaj ne bi jaz za šalo?« si je mislil Peter.

Iz te šale pa je nastala res velika ofenziva (napad), pravo bojno razpoloženje. Naš junak je napravil pri ročnem delu iz papirja veliko geometrijsko oglatelo telo — bombo. Po končanem pouku je ostal sam v razredu, jo hitro napolnil z vodo ter jo vrgel iz prvega nadstropja med odhajajoče součence. Ker še ni dovršil pilotske šole, je mokra bomba nekoliko zgrešila cilj in ojoj, obrizgala nekoliko tudi gospoda profesorja. Dobrosrčni mož se je samo nasmehnil in dejal: »Dežuje, pa bo najbrž še grmelo.«

Nekega lepega dne proti koncu šolskega leta so se res zbrali v razredu pred tablo črni oblaki nad Petrovo glavo. Gospod za katedrom (šolska miza) je vprašal: »Kaj pomeni beseda pilot?« Peter je pomislil: »Moj oče je kurjač, kmalu bo strojevodja« — in že se je odrezal: »Je vodja letala.« Ko pa je bilo treba sklanjati »junaški vodja« in »letalo«, pa je Petru v dvojini odpovedal »motor« in ker je imel že med letom večkrat defekt (napako), je naš slavni pilot zletel in dobil — ponavljalni izpit.

Nerad je izpil to grenkobo, ki mu je pokvarila počitnice, pa kmalu je imel zopet polno glavo zrakoplovov in letal raznih tipov (vrst). Pa saj ni čudno! Prav tiste dni so se vršile v Ljubljani prve priprave za mednarodne tekme z letalskimi modeli. Seveda je hotel biti naš pilot že prvo uro navzoč na letališču. Brž je pograbil očetovo kolo ter se odpeljal, češ da gre gledat zrakoplovce. Nekaj minut nato je prišel domov oče, da bi se odpeljal na kolodvor v službo. Ker ni bilo kolesa, je nejevoljen odhitel peš do tramvaja (cestna električna železnica), da ne bi zamudil službe.

Peter se je v mestu še nekoliko zamudil. Naložil je na kolo še svojega tovariša, ki ga je nato odpeljal ob železnici proti letališču. Prav tisti čas pa je pridrdral z glavnega kolodvora vlak. Kako se je ustrašil Peter, ko je zagledal na prihajajočem stroju svojega očeta. Ta mu je požugal z roko. Peter je že vedel, kaj to pomeni.

Nestrpna fantiča sta se na letališču kmalu naveličala; mislila sta, da bodo takoj tekme. Ker ju straža ni pustila v hangarje (lope za letala), sta začela godrnjati in sta jo mahnila zopet proti domu. Nerodneža sta resno ovirala promet na cesti, saj se nista menila za cestni red in prava sreča je bila, da sta v cestnem vrvežu ušla stražniku.

»Seveda, tako klavрно se najin športni dan ne sme končati,« je dejal tovariš. »Počakaj me, grem domov po svoj model.« Kmalu je pritekel ponosno čez Zmajev most. Na kratko je držal na vrvici velikega papirnatega zmaja, ki je zmagoslavno vihral po zraku. Bil je kot nekakšna reklama za velike mednarodne letalske tekme v Ljubljani, ki ima v mestnem grbu tudi orjaškega zmaja. »V mestnem vrvežu so tekme že zaradi policajev nemogoče. Pojdiva v mestno okolico,« je predlagal Peter.

Peter je bil iznajdljiv. Na kolesu je dosegel veliko brzino. Na dolgi vrvici privezan zmaj je v zraku zmagoslavno letel, tovariš pa je stal ob cesti, z očmi sodil in cenil nove rekorde (vrhunski uspeh). Večkrat sta zamenjala vlogi. Vso cesto sta vzela v zakup, le čudno, da se jima ni dogodila kaka nesreča, saj sta na obljudeni cesti vozila zdaj levo, zdaj desno. Ljudje so ju oštevali, da ovirata promet, pa se nista zmenila, dokler ni napravila red višja sila.

Nenadoma se je na motornem kolesu pojavila policija — leteča kontrola, ki s paznim očesom zasleduje in urejuje cestni promet tudi na deželi.

Nace se je potuhnil v travo, Peter pa je spravil vse motorje v pogon, da bi ušel. Ker ni mogel takoj odvezati papirnatega zmaja, se je ta zapletel med begom v vejevje drevesa. V tem hipu pa je Petra že prijala roka postave. Mrzel pot je oblil našega pilota in nehote se je spomnil besed: »Hop, Cefizelj, te že imam!«

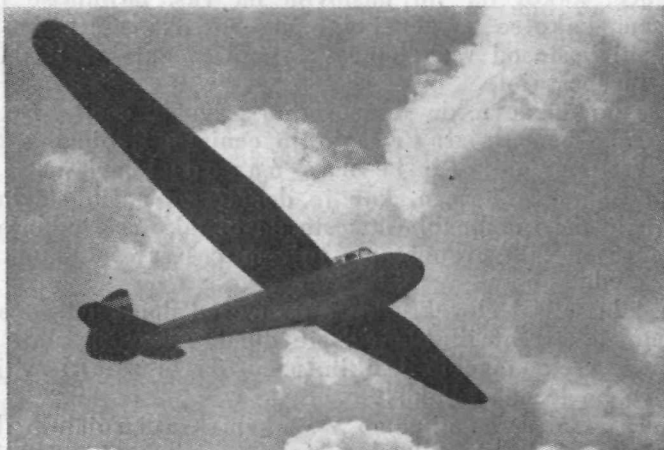
*

S strahom je pričakoval Peter očeta. Ta je na povratku iz Maribora pripeljal s seboj živo kazen, ljubeznivo nečakinjo, ki je z odliko končala študije ter prišla v Ljubljano pogledat tekme, saj namerava vstopiti v pilotsko šolo. »Tudi jaz bom pilot,« je plaho dejal Peter. »Če bo šlo tako dalje, bi lahko postal 'falot'. Zato je zadnji čas, da se poboljšaš.«

Fantiča je bilo pošteno sram pred sorodnico, ker je sprevédel, da ga je res hudo polomil. No, pa se je kmalu obrnilo na bolje.

Radostno sta odšla oba na letališče. Tam sta opazovala mlade modelarje, ki so imeli mnogo posla z uravnavanjem, sestavljanjem in preizkušanjem svojih modelov. Živahno so kramljali v raznih evropskih jezikih. Ivanka je poučevala Petra o pravilih tekmovanja, saj je prebrala že več knjig o modelarstvu in se tudi že vadila z gradnjo manjših enostavnih modelov brez motornih aparatov, ki ustrezajo jadralnim letalom. Pripovedovala je, da bodo letos tekmovali le z avijoni (letali) na gumimotor. Pri teh aparatih se propeler (vijak) poganja s pomočjo gumijaste vrvice.

Na dan tekme je bilo na aerodromu zelo živahno in lepo. Peter je občudoval z zelenjem okrašene hangarje in pestre barve raznih zastav, ki so vihrale na mlajih.

V zračnih višavah

Kljub veliki vročini je pozorno sledil zanimivi tekmi mojstrov, ki so prihiteli v Ljubljano iz daljnih držav Amerike, Egipta, Anglije, Francije, Nemčije, Češkoslovaške, Madžarske, Bolgarije in Turčije.

Modelarji so navijali motorje in ponosni raznobarvni ptiči so se dvigali v drznih lekih visoko v zrak. Tekmovanje je vodila posebna komisija (odbor, ki sodi). Uspehe, ki so jih posamezni modeli dosegli, je ocenjevala po trajanju poleta, po dolžini poti in po doseženi višini. Najbolje se je odrezala angleška skupina, ki si je priporila pokal Nj. Vel. kralja Petra II. Takoj za Francijo se je uvrstila Jugoslavija. Za Češkoslovaško so sledile Nemčija, Madžarska, Švica, nadalje Amerika, Egipt in Bolgarska. Turki pa so, kakor Peter, samo opazovali.

Še več dni po končanih tekmah sta mlada nadebudna pilota doma razpravljala o važnosti modelarstva za vzgojo novih letalcev. Graditev modelov ni le zabavna, ampak tudi poučna predhodnica v zrakoplovni tehniki. Peter je spoznal, da letalstvo ni tako preprosta stvar. Pilot mora imeti veliko strokovno izobrazbo. Že v nekaj dneh si je Peter nabral kopico tehničnih izrazov in jih skrbno zapisal v posebno knjižico. Z Ivanko sta dnevno pridno študirala in pri ponavljalnem izpitu je Peter Kobilica gladko in srečno preskočil vse težave ter se s svojim znanjem visoko dvignil.

Seveda je bil tudi Petrov oče zelo vesel šolskega rekorda in je fantu obljudil, da ga ob priliki vzame s seboj v Zemun, kjer bo lahko opazoval velik zračni promet. Saj se križajo tam svetovne letalske proge.

A navdušenje samo še ni vse. Skromni modelar si ne domišlja, da bi porušil rekord ameriškega milijonarja Howarda Hughesa, ki je v 3¼ dneh končal polet okrog sveta. Mladina pa je vedno navdušena in prav je tako. Peter še vedno pravi, da bo pilot. No, bomo videli!

Langerhole

Ko se spomnim domovine ...

Ljubi moji! Ali poznate vi svojo domovino? Ali jo ljubite? Ali jo cenite in spoštujete, kakor zasluži? Tale vprašanja vstajajo v moji duši in ne morem drugače, kakor da jih naslovim na vas, najmlajše med rojaki. Radoveden sem, kako se bo glasil vaš odgovor. No, nič nisem radoveden. Saj vem, da mi boste od vseh koncev in krajev zatrjevali, da jo ljubite, da jo cenite in spoštujete.

Vendar se mi dozdeva, da jo še vedno premalo cenite. Ne smem tako govoriti. Drugače bom dejal: Premalo jo cenimo, ljubimo, spoštujemo in upoštevamo. Vsi! Kar vsi! To je naš narodni greh.

Kdo ne ceni vsega našega, kar je domačega, naših starin, tega, kar je včasih krasilo naše domove! Namesto da bi take reči oddajali domačim krajevnim muzejem, jih prepuščamo tujcem, češ saj to vse skupaj ni nič vredno.

Ali si že kdaj slišal človeka, ki se pači pred domačini v vseh mogočih narečjih, samo da bi zatajil blagolasje domače govorice, ali da se pred tujci spakuje v vseh mogočih jezikih, samo da bi zatajil svojo materino besedo. Gotovo bo to naš rojak ...

To je sicer resnica, da nimamo v vsakem kraju rojstnih domov Cankarja ali Prešerna, toda kar tako brez imenitnejših mož pa tudi ostali naši kraji niso. Pa sem zelo radoveden, če ve vsak Soričan za rojstno hišo slikarja Groharja, ali če ve vsak Svetoduhar za rojstni dom ondotnega rojaka pesnika Cegnarja? In koliko izmed vas ve, kje je vas Sorica, kje je Sv. Duh pri Škofji Loki?

Naše cerkve in cerkvice hranijo pod svojimi strehami marsikako zanimivost in znamenitost. Pa mi, ožji rojaki, zanjo ne vemo. Prepričan sem, da vsak izmed vas zna naštet vse banovine naše države in njih glavna mesta, znamenitosti in krajevnih lepot svojega domačega kraja pa ne znate vsi naštet. Svet v velikem poznamo, svet v malem, svojo domovino, svoj rojstni kraj pa vse premalo poznamo in ga premalo cenimo.

Več ponosa na svojo domovino bi vam rad vlil v vaše mlade duše. Ali veste, kaj je to: ponos. Ponos nima nobenega sorodstva z napuhom ali s prevzetnostjo, ponos ni nikakšen stric zaničevanja in posmehovanja, češ mi nekaj imamo, vi pa nimate, pač pa je v ponosu veselje in zavest, da je tudi naša domačija, čeprav je majhna, vendarle vredna večje pozornosti in upoštevavanja. Tisto posvetno puhlost bi vam rad zamoril, ki samo ubija in zaničuje, kar je našega, kar je domačega. Zaničuje naše kraje, ker so pač manjši kakor Berlin ali Pariz, zaničuje našo besedo, ker je Nемец ali Anglež ne razumeta, zaničuje naše starodavne narodne navade, ker jih drugi narodi ne poznajo.

Začnimo spoštovati sebe in svoj narod in nikar se hlapčevsko in suženjsko ne ponižujmo pred svetom. Hlapčevstvo in suženjstvo nas ne bo rešilo. Četudi smo Slovenci Benjaminčki v veliki družini narodov, vendar smo tej družini že toliko dali, da nas ne sme biti sram in da zaslužimo v tej družini svoje življenjsko bivanje.